

Брюксел, 19 юни 2026 г.
(OR. en)

10400/26

SOC 390
EMPL 209
EDUC 260
ECOFIN 802
COMPET 806
ENV 789
ENER 421
JAI 859
GENDER 113
JEUN 156
SAN 502

БЕЛЕЖКА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Комитета на постоянните представители/Съвета
Относно:	Оценка на специфичните за всяка държава препоръки за 2026 г. и на изпълнението на специфичните за всяка държава препоръки за 2025 г.: становище на Комитета по заетостта и на Комитета за социална закрила – <i>Одобрение</i>

Приложено се изпраща на делегациите становището на Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила относно оценката на специфичните за всяка държава препоръки за 2026 г. и изпълнението на специфичните за всяка държава препоръки за 2025 г., което да бъде одобрено от Съвета (Заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси (EPSCO) на заседанието му на 29 юни 2026 г.

Допълнения към настоящата бележка:

- Прегледи на социалната конвергенция за 2026 г. на Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила — специфични за всяка държава заключения (ADD 1)
- Прегледи на многостранното наблюдение на Комитета по заетостта за 2026 г. — специфични за всяка държава заключения (ADD 2)
- Многостранни прегледи на изпълнението на Комитета за социална закрила за 2026 г. — специфични за всяка държава заключения (ADD 3)

**Становище на Комитета по заетостта и на Комитета за социална закрила
относно цикъла на европейския семестър за 2026 г.**

Въведение

Комитетът по заетостта и Комитетът за социална закрила отговарят за изпълнението на европейския семестър в областта на заетостта, уменията и социалните политики.¹

Съответно през целия цикъл на европейския семестър за 2026 г. комитетите:

- Преди заседанието на Съвета EPSCO от 9 март изготвиха годишната *препоръка относно икономическата политика на еврозоната и съвместния доклад за заетостта*, заедно с придружаващите ги заключения на Съвета. Комитетът по заетостта изготви и първата по рода си *препоръка относно човешкия капитал в ЕС*.²
- Преди заседанието на Съвета EPSCO на 29 юни подготвиха новите *специфични за всяка държава препоръки (СДП)*³ и изразиха становище по придружаващата ги *хоризонтална бележка* за Европейския съвет.⁴

¹ Въз основа на разпоредбите на членове 148, 150 и 160 от Договора за функционирането на ЕС (ДФЕС), решения [2015/772](#) и [2015/773](#) на Съвета за създаване на комитетите и Регламент [2024/1263](#) за ефективна координация на икономическите политики.

² Всички документи бяха приети от Комисията като част от [есения пакет](#) на 25 ноември 2025 г. След преговори в комитетите те бяха одобрени или приети от Съвета на 9 март. Окончателните текстове на [препоръката относно икономическата политика на еврозоната](#), [препоръката относно човешкия капитал](#), [съвместния доклад за заетостта](#) и [заключенията на Съвета](#) са достъпни онлайн.

³ Приети от Комисията като част от [пролетния пакет](#) на 3 юни и след преговори в комитетите, предстои да бъдат одобрени на заседанието на Съвета EPSCO на 29 юни и приети от Съвета на 10 юли.

⁴ Хоризонталната бележка относно специфичните за всяка държава препоръки за 2026 г., изготвена под ръководството на кипърското председателство, има за цел да допринесе за политическите обсъждания на заседанието на Европейския съвет на 18 – 19 юни.

- Допринесоха за изготвянето на препоръки на Съвета за одобряване на *средносрочните фискално-структурни планове* (СФСП).⁵

Комитетът по заетостта и Комитетът за социална закрила разгледаха и напредъка, постигнат от държавите членки в изпълнението на съответните специфични за всяка държава препоръки за 2025 г., и наблюдаваха състоянието на социалната конвергенция в ЕС въз основа на констатациите от *Рамката за социална конвергенция* (РСК).⁶ Що се отнася до последното, анализът на първия етап беше включен в съвместния доклад за заетостта за 2026 г., а анализът на втория етап беше публикуван от Комисията и впоследствие обсъден от комитетите.⁷

В светлината на тези дейности в **раздел 1** от становището е изложено виждането на комитетите по аспектите, свързани с управлението на европейския семестър. **Раздел 2** съдържа бележки по предложенията за СДП за 2026 г., предложени от Комисията и представени на Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила на 4 юни. В **раздел 3** са поместени резултатите от прегледа на напредъка на държавите членки в изпълнението на СДП за 2025 г. и констатациите на рамката за социална конвергенция под формата на тематични послания. Съответните специфични за всяка държава заключения са поместени в **приложенията**.

⁵ Тези препоръки на Съвета се приемат на заседанията на Съвета ECOFIN.

⁶ Структурата и характеристиките на рамката за социална конвергенция бяха обсъдени в специална работна група на Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила, която работи в периода 2022 – 2023 г. и е описана в [основни послания относно въвеждането на рамка за социална конвергенция в европейския семестър](#) и в свързан [доклад](#). И двата документа бяха представени на министрите от Съвета EPSCO през юни 2023 г.

⁷ На 21 април Комисията публикува анализа на втория етап в [работен документ на службите на Комисията](#). Анализът беше обсъден от Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила чрез специални прегледи, резултатите от които са обобщени в раздел 3.1.

Раздел 1

Аспекти на управлението на европейския семестър

Цикълът на европейския семестър за 2026 г. отбелязва втората година от прилагането на новата рамка на ЕС за икономическо управление, в която Европейският стълб на социалните права е твърдо залегнал. В този контекст комитетите приветстваха задълбочаването на интеграцията на икономическите политики, политиките в областта на заетостта, уменията и социалните политики в целия процес на семестъра, по-специално в специфичните за всяка държава препоръки за 2026 г. Това развитие се основава на съществените измерения на СФСП⁸ в областта на заетостта и социалната сфера, за които Комитетът по заетостта и Комитетът за социална закрила продължиха да допринасят, по целесъобразност, при изготвянето на препоръки на Съвета за одобряване на тяхното съдържание. Комитетите считат, че тази по-силна интеграция на политиките е в съответствие с дългогодишната им работа по реформите и инвестициите в областта на пазара на труда, уменията и социалните политики като двигатели на приобщаващия икономически растеж, производителността и конкурентоспособността.⁹

⁸ [Писмо от председателите на Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила относно средносрочните фискално-структурни планове](#), представено на министрите от Съвета EPSCO през февруари 2025 г.

⁹ Към [Становището на Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила относно добавената стойност на социалните инвестиции и ролята на Съвета по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси \(EPSCO\) в управлението на европейския семестър](#) (одобрено от Съвета през ноември 2023 г.), [Заклученията на Съвета относно ролята на социалните политики и политиките за пазара на труда и уменията за устойчиви икономики](#) (одобрени от Съвета през юни 2024 г.) и [Доброволните ръководни принципи за държавите — членки на ЕС, за оценка на икономическите последици от реформите и инвестициите в областта на пазара на труда, уменията и социалната политика](#) (одобрени от Съвета през юни 2024 г.)

С цикъла на семестъра за 2026 г. беше въведена първата по рода си препоръка относно човешкия капитал, беше направен цялостен анализ на предизвикателствата, свързани с качеството на работните места, и беше подновен акцентът върху намаляването на рисковете от бедност, неравенствата и социалното изключване в съответствие с новата стратегия на ЕС за борба с бедността.¹⁰ С Препоръката относно човешкия капитал се създава обновена рамка на политиката за укрепване на развитието на човешкия капитал в Съюза. В нея се поставя силен акцент и се подчертава неотложността на мерките за преодоляване на недостига на кадри в стратегическите сектори, ускоряването на признаването на квалификациите, укрепването на основните умения, разширяването на професионалното образование и обучение (ПОО) и образованието в областта на НТИМ, както и по-широкото използване на аналитични данни за уменията в подкрепа на преходите на пазара на труда и конкурентоспособността. Същевременно — въз основа на становището на Комитета по заетостта, прието през 2025 г., и свързаната с него актуализация на рамката за мониторинг¹¹ — качеството на работните места беше систематично интегрирано в процеса на европейския семестър, като в съвместния доклад за заетостта за 2026 г. и в докладите по държави беше включен специален анализ, в резултат на което в специфичните за всяка държава препоръки изрично се предоставят насоки за политиките в основните им измерения, когато е уместно. Пролетният пакет отразява и приоритетите на новата стратегия на ЕС за борба с бедността, а именно във връзка с политическите лостове за намаляване на рисковете от бедност и социално изключване.

¹⁰ [Стратегия на ЕС за борба с бедността — Заетост, социални въпроси и приобщаване](#), публикувана от Комисията на 6 май 2026 г.

¹¹ [Становище на Комитета по заетостта относно измеренията на качеството на работните места](#), представено на министрите от Съвета EPSCO през юни 2025 г. В наблюдението на резултатите в областта на заетостта за 2026 г. ще бъде включена актуализирана рамка за наблюдение, която ще бъде предадена на Съвета преди заседанието на Съвета EPSCO през октомври.

Във връзка с измерението, свързано със заетостта, и социалното измерение на семестъра, през целия цикъл на 2026 г. комитетите направиха преглед на напредъка по отношение на целите на ЕС и националните цели за 2030 г. в областта на заетостта, уменията, намаляването на бедността и социалното изключване.¹² Съюзът като цяло е на път да постигне целта си в областта на заетостта за 2030 г., като няколко държави членки вече са постигнали или надхвърлили националните си цели. Същевременно недостатъчният напредък към постигането на целта в областта на уменията за 2030 г. поражда значителни рискове за бъдещето с оглед на продължаващия недостиг на работна ръка и слабия ръст на производителността. Комитетите също така изразяват загриженост, че напредъкът в намаляването на бедността и социалното изключване продължава да бъде недостатъчен и неравномерен в отделните държави членки, като понастоящем Съюзът изостава от постигането на целта за намаляване на бедността до 2030 г., а продължаващите неравенства засягат лицата в уязвимо положение. Комитетите очакват обсъждането на предстоящия план за действие на Европейския стълб на социалните права през втората половина на 2026 г. в подкрепа на напредъка към постигането на водещите цели на Съюза за 2030 г.¹³

За да подпомогнат идентифицирането на рисковете и предизвикателствата пред възходящата социална конвергенция, комитетите допринесоха за прилагането на Рамката за социална конвергенция въз основа на анализи, извършени от Комисията. Вследствие на становищата, изразени по време на предходните цикли на семестъра¹⁴, някои държави членки отбелязаха, че има възможност за допълнителни подобрения в графика на анализа на втория етап, като би било полезно да се отдели повече време за технически диалог между Комисията и съответните държави членки, както и да се засили изясняването на причинно-следствените връзки между различните области на политиката и да се отразят по-ясно последните събития. При обсъжданията беше открита необходимостта от намиране на баланс между предоставянето на повече време за задълбочени технически диалози, за да се гарантира тяхното качество, и осигуряването на своевременната наличност на информация за прегледите на многостранното наблюдение от страна на комитетите. Комитетът по заетостта и Комитетът за социална закрила приветстват включването на констатациите от рамката в предложенията за СДП за 2026 г. и в докладите по държави, като по този начин подпомагат набелязването на политически действия с цел насърчаване на възходящата социална конвергенция.

¹² [Становище на Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила относно процеса на определяне на националните цели за 2030 г.](#), представено на Съвета през юни 2022 г.

¹³ Комитетите дадоха своя принос за следващия план за действие чрез [становището относно бъдещите политически приоритети на Съюза във връзка с Европейския стълб на социалните права](#), одобрено от Съвета през март 2024 г. и по време на обмена на мнения, проведен през май 2025 г.

¹⁴ [Оценката на Рамката за социална конвергенция, приложена на пилотна основа в цикъла на европейския семестър за 2024 г.](#), обсъдена от Съвета на заседанието в състав заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси от 2 декември 2024 г.

Съгласно стандартната практика Комитетът по заетостта и Комитетът за социална закрила проведеха и всеобхватни дискусии със социалните партньори в ЕС и представители на организациите на гражданското общество относно приоритетите на политиката, определени в есенните и пролетните пакети. Този обмен доведе до конструктивен и съдържателен диалог, който беше надлежно взет предвид при изготвянето на настоящото становище. Комитетите потвърждават отново, че включването на социалните партньори, представителите на гражданското общество и други заинтересовани страни във всички етапи от цикъла на европейския семестър и националните цикли на създаване на политики е основен фактор за успеха на координацията и изпълнението на икономическите и социалните политики и политиките по заетостта. В този контекст през втората половина на 2026 г. Комитетът по заетостта ще извърши специален преглед на социалния диалог, за да оцени напредъка във всички държави членки и да докладва на Съвета за състоянието на социалния диалог в целия Съюз.¹⁵

Накрая комитетите подчертават, че публикуването на пролетния пакет през юни е довело за трета поредна година до установяването на ad hoc договорености на равнище комитети, за да се гарантира основаното на Договора участие на Съвета EPSCO в подготовката и одобряването на новите специфични за всяка държава препоръки. Това отново доведе до ограничено време за обмен на мнения със социалните партньори и организациите на гражданското общество в рамките на комитетите, съдържателен анализ и подготовка на новите специфични за всяка държава препоръки от държавите членки, както и до преобразуване на годишното съвместно заседание на Комитета по заетостта, Комитета за социална закрила и Комитета за икономическа политика в хибридна сесия. Съкратените срокове за разглеждане на аспектите на СДП, свързани със заетостта, уменията и социалната сфера, рискуват да подкопаят доверието в процеса на семестъра и да окажат отрицателно въздействие върху ангажираността и бързото изпълнение на препоръките. Това се дължи на ограниченото време за съдържателни многостранни дискусии, както и за национални консултации с участието на всички съответни заинтересовани страни, включително социалните партньори и организациите на гражданското общество. Комитетът по заетостта и Комитетът за социална закрила продължават да се застъпват за установяването на подходящ и предвидим график за публикуването на пролетния пакет и са готови да подкрепят Комисията и бъдещите председателства на Съвета в това отношение.

¹⁵ През 2025 г. Комитетът по заетостта постигна съгласие да реструктурира и разшири обхвата на своя преглед на социалния диалог с цел наблюдение на изпълнението на [Препоръката на Съвета от 2023 г. относно укрепването на социалния диалог в ЕС](#) във всички държави членки, като националните социални партньори бяха поканени да дадат своя принос като участници в обсъжданията.

Раздел 2

Оценка на препоръките на Комисията за специфичните за всяка държава препоръки (СДП) за 2026 г.

Насоките за политиката в пролетния пакет за 2026 г. отразяват социално-икономически контекст, белязан от повишена геополитическа несигурност, ускоряване на технологичните промени и трайни структурни предизвикателства, засягащи конкурентоспособността, производителността и социалното сближаване на Съюза.

Комитетите отбелязват, че цикълът за 2026 г. допълнително консолидира структурно развитие на европейския семестър, при което конкурентоспособността, устойчивостта и социалната справедливост все повече се разглеждат по интегриран начин, като човешкият капитал и социалното сближаване се признават като предпоставки за растеж на производителността и икономическа стабилност. В този контекст тазгодишният цикъл на европейския семестър продължи да подчертава необходимостта от укрепване на дългосрочната конкурентоспособност и устойчивост на Съюза в рамките на социалната пазарна икономика на Европа.

Комитетите приветстват факта, че в СДП за 2026 г. реформите и инвестициите в човешки капитал, качествени работни места и социално приобщаване се признават все повече като основни двигатели на устойчивия икономически растеж и възходящата социална конвергенция. В рамките на компетентността на Съвета EPSCO това намери израз в голям брой предложения за СДП, насочени към справяне с недостига на работна ръка и умения и несъответствията между търсените и предлаганите умения, увеличаване на участието на пазара на труда, насърчаване на качеството на работните места, укрепване на системите за образование и обучение, подобряване на социалната закрила и социалното приобщаване, намаляване на бедността и справяне с предизвикателствата, свързани с финансовата достъпност на жилищата. Като цяло предложенията за СДП за 2026 г. отразяват по подходящ начин взаимозависимостта между икономическите резултати, социалния напредък и стратегическите цели на Съюза, като предоставят важни насоки на равнището на ЕС и преди многогодишната финансова рамка за периода 2028—2034 г.

В предложенията за СДП за 2026 г. се поставя специален акцент върху функционирането на пазара на труда и качеството на работните места като основни компоненти на една конкурентоспособна и устойчива икономика. Държавите членки се насърчават да засилят активните политики по заетостта, да подкрепят преходите на пазара на труда и да увеличат участието на по-слабо представените групи на пазара на труда. Това е в съответствие с функционирането на пазара на труда, което е функция не само на количеството работни места, но и на качеството на заетостта, което оказва влияние върху участието, производителността и динамиката на предлагането на работна ръка. Във връзка с това, в предложенията по подходящ начин се признава значението на разширяването на възможностите за повишаване на квалификацията и преквалификация, преодоляването на сегментацията на пазара на труда, подобряването на условията на труд и засилването на участието на социалните партньори в съответствие с националните закони и практики.

Новите препоръки продължават да поставят силен акцент върху образованието, уменията и развитието на човешкия капитал като стратегически активи за бъдещия просперитет и конкурентоспособност на Европа. Комитетите отбелязват, че политиките в областта на уменията все повече се определят не само като инструменти на политиката по заетостта, но и като стратегически инструменти за конкурентоспособността, промишлената трансформация и технологичния суверенитет на Съюза. С оглед на продължаващия недостиг на работна ръка и умения, демографските промени и нарастващото търсене на задълбочени, цифрови умения и умения в областта на НТИМ, държавите членки се насърчават да укрепят системите за образование и обучение, да разширят възможностите за учене през целия живот и да подобрят участието в обучението за възрастни. Няколко предложения за СДП са насочени към подобряване на основните умения, повишаване на приобщаващия характер и качеството на предоставянето на образование и обучение и по-добро съгласуване на системите за обучение с нуждите на пазара на труда. Комитетите приветстват признаването на факта, че политиките в областта на уменията са от решаващо значение не само за подкрепата на заетостта и социалното приобщаване, но и за създаването на условия за екологичния и цифровия преход на Съюза и за укрепването на неговата стратегическа автономност в ключови сектори.

В областта на социалното приобщаване и социалната закрила предложенията за СДП за 2026 г. продължават да разглеждат предизвикателствата, свързани с бедността, неравенствата, социалното изключване и адекватността и устойчивостта на системите за социална закрила, включително достъпа до качествено здравеопазване и дългосрочни грижи. Комитетите приветстват продължаващата конвергенция в подходите на политиките, съчетаващи съображения за адекватност и устойчивост със засилен акцент върху активизирането, участието на пазара на труда и достъпа до социални услуги. Комитетите приветстват и специалното внимание, отделено на подобряването на ефективността, обхвата и адекватността на социалните трансфери и социалното подпомагане, особено за лицата в уязвимо положение и децата, изложени на риск от бедност или социално изключване, в съответствие със стратегията за борба с бедността. Държавите членки се насърчават също така да подобрят достъпа до качествени и основани на общността здравни услуги и услуги за дългосрочни грижи, като вземат предвид демографските тенденции, недостига на работна сила и териториалните различия. В предложенията по подходящ начин се признава, че мерките за укрепване на системите за социална закрила и приобщаване продължават да бъдат от ключово значение за предотвратяване и намаляване на бедността и социалното изключване, за гарантиране на устойчивост, за подпомагане на участието на пазара на труда на лицата в уязвимо положение и за допринасяне за засилване на равенството и справяне с демографските предизвикателства.

Освен това комитетите отбелязват нарастващото значение на финансовата достъпност на жилищата в процеса на семейства. В няколко държави членки жилищните разходи все повече засягат трудовата мобилност, стандарта на живот и социалното приобщаване, в допълнение към нарастващите рискове от изключване от жилищно настаняване. Комитетите отбелязват, че финансовата достъпност на жилищата все повече се признава не само като социално предизвикателство, но и като фактор, засягащ трудностите при набирането на персонал, трудовата мобилност, ефективността на съответствието между търсенето и предлагането на пазара на труда, с по-широки последици за растежа на производителността и икономическата стабилност в целия ЕС. Поради това в предложенията за СДП по подходящ начин се подчертава необходимостта от преодоляване на структурните пречки, засягащи наличността и финансовата достъпност на жилищата, като се признават по-широките икономически и социални последици от развитието на жилищния пазар. Комитетите отбелязват, че е важно да се гарантира, че интегрирането на тези допълнителни измерения не създава ненужна тежест за семейства.

Комитетите отбелязват продължаващото интегриране на рамката за социална конвергенция в европейския семестър. През цикъла за 2026 г. беше отбелязана третата година от прилагането на рамката за социална конвергенция като интегриран инструмент в рамките на европейския семестър, в съответствие с Регламент (ЕС) 2024/1263 и принципите на Европейския стълб на социалните права. Рамката допринесе за систематичното и всеобхватно идентифициране на рисковете и предизвикателствата пред възходящата социална конвергенция, включително чрез двустранен обмен и многостранни прегледи в комитетите, насочени към информиране на Съвета относно състоянието на социалната конвергенция в ЕС. Констатациите от рамката също така послужиха за основа на анализа и политическите насоки на Комисията в пролетния пакет за 2026 г.

Накрая, комитетите отбелязват, че въпреки *ad hoc* договореностите, необходими за финализиране на предложенията за СДП за 2026 г., е осигурено тясно сътрудничество между Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила и други консултативни комитети. Сътрудничеството с комитетите към ECOFIN даде възможност за ефективно разглеждане на няколко въпроса на политиката с хоризонтален характер между съставите на Съвета EPSCO и ECOFIN. В съответствие с обичайната практика обсъждането на СДП в областта на образованието, обучението и уменията се проведе в Комитета по заетостта с участието на делегати от Комитета по образование. СДП, свързани със здравеопазването, бяха обсъдени в Комитета за социална закрила, като членовете бяха приканени да координират дейността си на национално равнище със съответните експерти.

Раздел 3

Основни констатации относно изпълнението на СДП за 2025 г. и относно състоянието на социалната конвергенция в Съюза

Многостранното наблюдение е сред основните задачи на Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила в рамките на европейския семестър¹⁶. То предполага, наред с другото¹⁷, задълбочена оценка на реформите, инвестициите и по-широките политически действия, предприети вследствие на СДП, отправени от Съвета през предходния цикъл на семестъра. В този контекст дейностите по многостранно наблюдение играят съществена роля за подпомагането на мерките на политиките на държавите членки чрез обмен на знания и най-добри практики за политиките и чрез насърчаване на общо разбиране за специфичните за всяка държава предизвикателства, с оглед на информирането на Съвета.

През 2026 г. двата комитета направиха оценка на изпълнението на съответните СДП за 2025 г. и — в контекста на рамката за социална конвергенция — обсъдиха и направиха заключения относно рисковете и предизвикателствата пред възходящата социална конвергенция в Съюза. За всички специфични за всяка държава прегледи заключенията се основаваха на първоначалния принос на службите на Комисията чрез анализа на втория етап, публикуван през април, и на собствените доклади на държавите членки относно последните предприети мерки, последвани от многостранни оценки на тези мерки от други държави членки и Комисията. Заключенията по държави бяха взаимно договорени и са приложени към настоящото становище.

¹⁶ Комитетът по заетостта действа на основание член 148 и член 150 от ДФЕС, а Комитетът за социална закрила на основание член 160 от ДФЕС.

¹⁷ В рамките на Комитета по заетостта дейностите по многостранно наблюдение включват и специални прегледи на изпълнението на някои препоръки на Съвета в рамките на компетентността на Съвета EPSCO и отправени към всички държави членки. В Комитета за социална закрила се организират специални задълбочени тематични обсъждания или се представят съвместни доклади за последващи действия във връзка със съответните препоръки на Съвета.

3.1. Хоризонтални констатации на Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила относно възходящата социална конвергенция

На 19–20 май Комитетът по заетостта и Комитетът за социална закрила проведеха поредица от прегледи на социалната конвергенция въз основа на анализа на Комисията на втория етап на рамката за социална конвергенция. Прегледите обхванаха девет държави членки, за които в анализа на Комисията, публикуван на 21 април, е установено, че са изправени пред възможни рискове за възходящата социална конвергенция, както и изпълнението на съответните специфични за всяка държава препоръки за 2025 г., отправени към тези държави членки. Анализът допринася за наблюдението на развитието на заетостта, уменията и социалната политика в рамките на европейския семестър в съответствие с член 148 от ДФЕС, като подкрепя усилията за насърчаване на възходящата социална конвергенция в целия ЕС и напредъка към постигането на целите на ЕС и националните цели за 2030 г., свързани с Европейския стълб на социалните права.

- **В анализа на втория етап на рамката за социална конвергенция за 2026 г. се подчертава набор от споделени до голяма степен рискове за възходящата социална конвергенция в подложените на преглед държави членки.** Тези рискове бяха широко признати и по време на партньорските обсъждания, дори когато мащабът и посоката на тенденциите се различаваха в отделните държави. Прегледите потвърдиха, че държавите членки предприемат широк набор от реформи и инвестиции, включително в някои случаи мащабни структурни промени. Много от установените структурни предизвикателства обаче продължават да възпрепятстват напредъка към възходяща социална конвергенция и изискват допълнителни постоянни политически усилия за превръщане на текущите реформи в измерими резултати. Поради това ще са необходими непрекъснати усилия, за да се гарантира, че текущите реформи водят до устойчива възходяща социална конвергенция.

- **Тенденциите на пазара на труда представят разнородна картина.** Въпреки че като цяло тенденциите в заетостта остават положителни в много държави членки, продължават да съществуват значителни и в някои случаи увеличаващи се различия за конкретни групи, по-специално жените, младите хора, хората с увреждания и гражданите на трети държави. Регионалните различия също продължават да бъдат ясно изразени, което показва, че продължават да съществуват предизвикателства при осигуряването на по-балансиран резултат на пазара на труда в различните региони и групи от населението. В някои случаи уязвимите групи продължават да изпитват по-неблагоприятна или дори влошаваща се динамика на безработицата. Същевременно в няколко държави членки недостигът на работна ръка и несъответствията между търсените и предлаганите умения продължават да бъдат структурни ограничения. Освен това недостатъчното качество на работните места създава рискове за функционирането на пазара на труда и за постигането на възходяща социална конвергенция. Поради това са необходими постоянни усилия за увеличаване на участието на пазара на труда, намаляване на сегментацията и подобряване на условията на труд, включително чрез засилено сътрудничество със социалните партньори и добре функциониращи публични служби по заетостта.
- **В областта на уменията и образованието прегледите потвърдиха продължаващите и до голяма степен общи предизвикателства, особено по отношение на участието в обучението за възрастни, основните и цифровите умения и преждевременното напускане на системата на образованието и обучението.** Участието в обучението за възрастни остава значително под целта на ЕС за 2030 г., което ограничава възможностите за много работници и търсещи работа лица да се адаптират към промените на пазара на труда. Въпреки че ученето през целия живот и повишаването на квалификацията се разширяват, техният обхват и ефективност за групите в неравностойно положение и по-слабо представените групи продължават да бъдат ограничени. Това създава рискове от продължаващо неравенство в придобиването на умения и резултатите на пазара на труда. Структурните мерки за намаляване на преждевременното напускане на системата на образованието и обучението често зависят от капацитета на системно равнище, включително наличието на учители, институционалната готовност и способността на училищата да реагират на все по-разнообразните профили на учащите се. Като цяло укрепването на качеството, приобщаващия характер и съответствието на системите за образование и обучение с нуждите на пазара на труда продължава да бъде ключов приоритет във всички държави членки.

- **В прегледите допълнително бяха подчертани продължаващите социални предизвикателства, по-специално във връзка с областите на бедността и социалното изключване.** Рисковете остават високи за конкретни групи от населението, включително домакинствата с деца, хората с увреждания и други групи в уязвимо положение, често утежнени от регионалните различия в предоставянето на услуги. Тези предизвикателства продължават да засягат социалното сближаване и възходящата социална конвергенция и са свързани, наред с другото, с въпросите за адекватността на обезщетенията, достъпността, усвояването и ефективността на системите за социална закрила за справяне с рисковете от бедност. По-специално детската бедност продължава да изисква повишено внимание, като се имат предвид дългосрочните последици от нея за равните възможности и възходящата социална конвергенция между поколенията. В същото време застаряването на населението увеличава натиска върху системите за дългосрочни грижи и наличието на работна сила в сектора на здравеопазването, грижите и социалния сектор, като същевременно поражда по-широки предизвикателства пред устойчивостта на системите за социална закрила. Въпреки че реформите на системите за социално подпомагане и социална закрила са в ход в много държави членки, те остават на различни етапи на изпълнение и ще изискват непрекъснато наблюдение и адаптиране във времето.

За да се справят с горепосочените предизвикателства, държавите членки провеждат широк набор от реформи. Тяхната ефективност обаче зависи до голяма степен от навременното изпълнение, адекватния административен капацитет, ефективната координация между различните равнища на управление и непрекъснатите инвестиции в институционален капацитет. По-специално:

- В няколко случая мерките за активизиране и схемите за субсидирана заетост продължават да имат нужда от оценка на тяхната ефективност за подпомагане на устойчивата интеграция на пазара на труда, особено за уязвимите групи. В този контекст по-стратегическото участие на работодателите, включително МСП, продължава да бъде от съществено значение, тъй като те често са изправени пред пречки при достъпа и използването на мерки за подкрепа на заетостта и обучението.
- В прегледите се подчертава значението на интегрираните подходи, съчетаващи политики за активизиране, развитие на умения, подходящо подпомагане на доходите и достъп до услуги, за да се насърчи приобщаващото участие на пазара на труда и да се засили социалното сближаване във възходяща посока.

- В прегледите също така отново беше подчертано колко са важни стабилните рамки за мониторинг, основаното на факти разработване на политики и систематичната оценка на въздействието преди, по време на и след изпълнението. Тези инструменти са от съществено значение за оценката на ефективността на реформите, за подпомагане на обучението относно политиките в държавите членки и за подобряване на ефикасността на социалните инвестиции, като същевременно допринасят за ефективното използване на инструментите на ЕС за финансиране, по-специално Европейския социален фонд+ (ЕСФ+), в подкрепа на структурните реформи.

Рамката за социална конвергенция подкрепя интегрирания мониторинг на заетостта, уменията и социалното развитие, като допринася за идентифицирането на рисковете за възходящата социална конвергенция в целия ЕС. Същевременно би могло да се работи още за укрепване на формулирането на причинно-следствените връзки между областите на политиката. Беше отбелязано също така, че съкратеният график на анализа на втория етап, съчетан с широкия му тематичен обхват и необходимостта от координация между множество национални администрации, продължава да поставя оперативни предизвикателства, което насочва към необходимостта от допълнително прецизиране на графика за бъдещите цикли на семестъра.

3.2. Хоризонтални констатации на Комитета по заетостта

На 18—19 март, като част от годишните си дейности по многостранно наблюдение, Комитетът по заетостта направи преглед на напредъка в изпълнението на специфичните за всяка държава препоръки за 2025 г. в областта на образованието и уменията. Прегледите показаха, че държавите членки активно провеждат широк набор от реформи в отговор на общите предизвикателства в целия ЕС, включително продължаващия недостиг на работна сила — особено недостига на учители — понижаващите се равнища на основни умения, необходимостта от ускоряване на повишаването на квалификацията и преквалификацията и значението на привличането на повече учащи, особено жени, в областите на НТИМ. Въпреки че много от представените реформи са амбициозни и от структурно значение, те често остават на ранен етап и нямат достатъчно съгласуваност и рамки за мониторинг, за да се оцени пълното им въздействие.

- **Тези промени трябва да се разглеждат на фона на сравнително силен пазар на труда.** Равнищата на заетост остават високи, безработицата е стабилна, а целта на ЕС за заетостта за 2030 г. изглежда постижима. Тази устойчивост обаче съществува успоредно със значителен неизползван потенциал. Жените, младите хора, по-възрастните работници, хората с увреждания и хората с мигрантски произход продължават да бъдат недостатъчно интегрирани в заетостта в много държави членки. Това показва, че въпреки положителните общи резултати пазарите на труда все още не мобилизират напълно наличния човешки капитал. В контекста на структурния недостиг на работна сила и демографските промени това представлява ключово ограничение за бъдещия растеж, конкурентоспособността и социалното сближаване.

- В този контекст уменията се очертават като основно структурно предизвикателство.** Намаляващата езикова и математическа грамотност както сред учениците и студентите, така и сред възрастните сочи за тревожно подкопаване на основополагащите умения, което има преки последици за пригодността за заетост, производителността и потенциала за дългосрочен растеж. В същото време участието в учене за възрастни остава под целта на ЕС за 2030 г., което предполага, че системите за повишаване на квалификацията и преквалификация все още не действат в необходимия мащаб или интензивност. Взети заедно, тези тенденции показват слабости по цялата верига на националните системи за образование и обучение — от първоначалното образование до ученето през целия живот — които ограничават способността на хората да се адаптират към променящите се изисквания на пазара на труда. Надеждните инструменти за определяне и прогнозиране на необходимите умения са от решаващо значение за ефективното предвиждане, предотвратяване и справяне с настоящия и бъдещия недостиг на работна сила и умения.
- Усилията за укрепване на цифровите и екологичните умения, както и за популяризиране на образованието в сферата на НТИМ, все повече намират място в националните програми за реформи, което показва споделено признаване на тяхното стратегическо значение.** Тези усилия обаче често не са достатъчно интегрирани, за да окажат системно въздействие. Освен това ограничената наличност на данни за резултатите затруднява оценката на това дали политиките ефективно подобряват участието, завършването и съответствието с нуждите на пазара на труда. Това е особено видимо в областта на НТИМ, където увеличаването на участието на жените продължава да бъде обща цел, но напредъкът зависи от по-съгласувани и устойчиви подходи, обхващащи ранното образование, професионалното ориентиране и кариерното развитие.

- **Професионалното образование и обучение (ПОО) и учителската професия** представляват два ключови фактора за ефективността на системата, но и двата се натъкват на структурни пречки. Системите за ПОО продължават да играят ключова роля в подкрепа на способността за реагиране на пазара на труда, особено когато ученето в процеса на работа е добре развито. Разликите в привлекателността, целесъобразността и навлизането в отделните държави членки обаче продължават да бъдат значителни, което показва неравномерен напредък. Същевременно недостигът на учители се очертава като едно от най-належащите ограничения за образователните системи. Застаряването на работната сила, предизвикателствата при набирането на персонал, условията на труд и професионалната привлекателност засягат предлагането на квалифицирани учители. Въпреки че мерките за подобряване на условията на труд и намаляване на работната натовареност са важни, е необходим по-всеобхватен и ориентиран към бъдещето подход по отношение на наемането и задържането на работа, професионалното развитие и перспективите за кариерно развитие.
- **По цялата образователна верига продължават да съществуват редица предизвикателства.** Участието в образованието и грижите в ранна детска възраст (ОГРДВ) се е увеличило през последното десетилетие, но като цяло продължава да бъде недостатъчно, особено за децата в неравностойно положение и с мигрантски произход, което има последици за по-късните образователни резултати и интеграцията на пазара на труда. Преждевременното напускане на училище продължава да намалява, но продължават да съществуват значителни различия между групите от населението и регионите, като за учащите в неравностойно положение има по-висок риск от отпадане от училище. В същото време от образователните системи все повече се изисква да отговарят на нарастващия дял на учениците със специални потребности, което увеличава търсенето на приобщаващи подходи, подходящи структури за подкрепа и достатъчно персонал. Взети заедно, тези промени подчертават необходимостта от по-здрави основи, по-добра приемственост между етапите на учене и по-приобщаващи образователни системи.

- **Извън тези предизвикателства, броят на завършилите висше образование продължава да нараства, което допринася за все по-висококвалифицирано население.** Въпреки това продължават да съществуват по-широки неравенства, тъй като социално-икономическият произход продължава да оказва силно влияние върху образователните резултати. В същото време в държавите членки с по-високи общи резултати обикновено има по-малко различия, което предполага, че качеството и равнопоставеността се подсилват взаимно. Това подчертава колко важно е подходите на политиката да съчетават високите постижения с приобщаването, а не да ги третират като конкуриращи се цели.
- **Като цяло прегледите сочат към ясно заключение: усилията за реформи са в ход, но все още не въздействат в необходимия мащаб, интеграция или степен на зрялост, за да се постигне системна промяна.** Реформите в тази област изискват време, за да доведат до измерими резултати. В този контекст системите за мониторинг и оценка продължават да бъдат недостатъчно развити. Въпреки че много реформи предвиждат въвеждането на рамки за мониторинг и оценки на въздействието, те често все още не действат. Това ограничава способността за оценка на ефективността, особено по отношение на достигането до по-слабо представените групи, и отслабва основаното на доказателства коригиране на политиката. Освен това публичните инвестиции в образованието и обучението като дял от БВП намаляха през последните години, което увеличава значението на това да се гарантира, че наличните ресурси се използват стратегически и ефективно. В този контекст взаимното обучение на равнището на ЕС и инструментите на ЕС за финансиране могат да играят важна допълваща роля в подкрепа на разработването на реформи, укрепването на ориентираните към качеството инвестиции и подобряването на дългосрочните резултати.

На 29—30 април, като част от годишните си дейности по многостранно наблюдение, Комитетът по заетостта направи преглед на напредъка в изпълнението на специфичните за всяка държава препоръки за 2025 г. относно участието на пазара на труда и несъответствията между уменията и изискванията на пазара на труда, данъчното облагане на труда, сегментацията на пазара на труда и социалния диалог. Прегледите показаха, че държавите членки предприемат стъпки за справяне с общите структурни предизвикателства, включително недостига на работна сила и умения, слабото участие на пазара на труда сред определени групи, продължаващата сегментация и необходимостта от укрепване на социалния диалог и колективното договаряне. Въпреки че представените мерки често бяха уместни и — в някои случаи — широкообхватни, много от тях все още са на ранен етап на изпълнение и ще са необходими време, както и солиден мониторинг и оценка, за да се оцени напълно тяхната ефективност.

- **Като цяло прегледите показаха, че пазарите на труда функционират добре като цяло, но структурната неефективност продължава да ограничава както приобщаването, така и ефективното разпределение на труда.** Жените, младите хора, по-възрастните работници, нискоквалифицираните лица, хората с увреждания и хората с мигрантски произход продължават да бъдат недостатъчно интегрирани в заетостта в много държави членки. Недостатъчната им представеност продължава да оказва натиск върху предлагането на работна сила, особено в контекста на демографското застаряване, постоянния недостиг на работна сила и ограничената регионална мобилност. Това предполага, че въпреки положителните общи резултати пазарите на труда все още не мобилизират напълно наличния човешки капитал и че са необходими допълнителни целенасочени и постоянни усилия, за да се гарантира, че подобренията водят до по-приобщаващи резултати.

- **Недостигът на работна сила и несъответствията между търсените и предлаганите умения продължават да бъдат значителни и сочат за структурни различия между търсенето и предлагането на работна сила.** Справянето с тези предизвикателства изисква не само ефективни механизми за намиране на съответствия между търсенето и предлагането на работна сила, но и по-добра координация между политиките в областта на пазара на труда и образованието. Държавите членки предприеха стъпки за укрепване на активните политики по заетостта, включително чрез подобрена подкрепа при търсенето на работа, професионално ориентиране и по-интегрирано предоставяне на услуги, по-специално чрез преструктурирани публични служби по заетостта и подходи за обслужване на едно гише. Укрепването на сътрудничеството между работодателите и доставчиците на обучение, подкрепено от надеждни аналитични данни за уменията, се очертава като ключово условие, за да се гарантира, че развитието на уменията отговаря както на настоящия недостиг, така и на бъдещото търсене на пазара на труда. Освен това привличането на чуждестранни таланти и подобряването на признаването на професионалните квалификации бяха определени като важни допълнителни лостове за справяне с недостига на работна сила.
- **Извън механизмите за намиране на съответствия между търсенето и предлагането на пазара на труда, подобряването на достъпа до услуги, които имат капацитета да повишат участието на пазара на труда, остават решаващ благоприятстващ фактор.** Наличието на услуги за образование и грижи в ранна детска възраст и за дългосрочни грижи играе ключова роля в подкрепа на участието на пазара на труда, особено сред жените и лицата с отговорности за полагане на грижи. Качественото ОГРДВ допринася и за подобряване на дългосрочните резултати, особено за децата в неравностойно положение, като подкрепя образователните постижения и бъдещото развитие на умения. В по-общ план в прегледите се подчертава значението на съчетаването на политиките за активизиране с подходящи услуги за подкрепа, тъй като някои лица продължават да се сблъскват с практически пречки, свързани с бедността, отговорностите за полагане на грижи или други уязвимости, които ограничават способността им да участват пълноценно на пазара на труда.

- Успоредно с това политиките в областта на образованието, обучението и повишаването на квалификацията продължават да бъдат от основно значение за преодоляване на несъответствията между търсенето и предлагането на пазара на труда и за подпомагане на прехода.** Тяхната ефективност зависи не само от наличността, но и от уместността и достъпността през целия живот. Бяха изтъкнати мерки за насърчаване на професионалната мобилност и непрекъснатото обучение, включително инициативи, насочени към МСП, и усилия за подпомагане на адаптирането на работната сила в контекста на технологичните промени, включително нарастващото използване на ИИ. В този контекст публичните служби по заетостта и социалните партньори играят важна роля за установяване на възникващите нужди, улесняване на достъпа до обучение и подпомагане на преходите, особено за лицата в уязвимо положение.
- Преодоляването на тези предизвикателства изисква и по-нататъшен напредък в преодоляването на сегментацията на пазара на труда и гарантирането, че данъчното облагане на труда подкрепя приобщаващи резултати в областта на заетостта.** Продължаващата сегментация допринася за недостатъчното представителство на определени групи, като засилва както пречките пред навлизането на пазара, така и различията в качеството на работните места. В рамките на политиката е трудно да се постигне баланс между гъвкавостта за работодателите и работниците, без да се допринася за разделение на пазара на труда, което подчертава необходимостта от подобряване на условията на труд и намаляване на рисковете за качеството на работните места във всички форми на заетост, включително чрез преодоляване на прекалено нестабилните или фрагментирани схеми на работа. Данъчното облагане на труда взаимодейства тясно с тази динамика и играе важна роля за формирането на стимули за работа и наемане на работа. Прегледите потвърдиха значението на разработването на данъчни системи, които подкрепят участието на пазара на труда и избягват създаването на капани на безработицата и неактивността, особено за жените и младите хора, като същевременно не засилват сегментацията между различните видове заетост. Поради това осигуряването на съгласуваност между данъчното облагане на труда и по-широките цели на пазара на труда, включително чрез внимателна оценка на въздействието върху разпределението на доходите, продължава да бъде от съществено значение за подкрепата на по-приобщаващи и добре функциониращи пазари на труда.

- **Един постоянен хоризонтален въпрос се отнася до необходимостта от непрекъснат мониторинг за оценка на въздействието, което оказва разработването и изпълнението на политиките.** Няколко държави членки са предприели всеобхватни реформи, включително широкомащабни промени в обезщетенията за безработица или структурите на публичните служби по заетостта. Тези реформи обаче ще изискват постоянен мониторинг, за да се оцени тяхната ефективност, особено за по-слабо представените групи. В по-общ план липсата на надеждни инструменти за мониторинг и систематични оценки на въздействието — както предварителни, така и последващи — ограничава способността да се оценява какво работи, да се приложат в по-голям мащаб ефективните мерки и да се коригират политиките, когато е необходимо. Това продължава да бъде основно ограничение за подобряване на ефективността на политиката.
- **И накрая, ефективността на реформите в тези области зависи и от качеството на социалния диалог и участието на заинтересованите страни.** Добре функциониращият социален диалог и колективното договаряне играят ключова роля за подпомагане на участието на пазара на труда, подобряване на съответствието между търсене и предлагане и преодоляване на сегментацията, като гарантират, че политиките се основават на нуждите на работниците и работодателите. Въпреки че всички държави членки признават тяхното значение, структурата, обхватът и ефективността на договореностите за социален диалог се различават значително в отделните държави. В няколко случая намаляващият обхват на колективното договаряне и гъстотата на профсъюзите показват отслабване на основите, докато представителството на работодателите остава относително стабилно. В някои случаи участието на социалните партньори остава ограничено, а консултациите рискуват да станат прекалено формални, което намалява тяхното въздействие върху разработването и изпълнението на политиките. Това показва, че пълноценното и навременно ангажиране на социалните партньори и гражданското общество е от съществено значение не само за спазването на изискванията, но и за подобряване на качеството, легитимността и ефективността на реформите. Усилията за изграждане на капацитет, включително чрез подкрепа от ЕСФ +, могат да спомогнат за укрепването на тези процеси, но тяхната дългосрочна устойчивост продължава да бъде ключово съображение.

3.3. Хоризонтални констатации на Комитета за социална закрила

По време на цикъла на семестъра за 2026 г. Комитетът проведе 11 прегледа на специфичните за всяка държава препоръки в областите на политиката, попадащи в неговата компетентност, публикувани от Съвета през май 2025 г. В специфичните за всяка държава препоръки са разгледани специфични предизвикателства в областта на пенсиите, здравеопазването, дългосрочните грижи и социалната закрила и социалното приобщаване, включително финансовата достъпност на жилищата и енергийната бедност. Освен това, въз основа на Рамката за социална конвергенция, изложена в съвместния доклад за заетостта за 2026 г., 9-те държави, попадащи в анализа на втория етап, са разгледани в съвместните прегледи на РСК на Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила, като са обхванати и специфичните за всяка държава препоръки за 2025 г., включително тези, свързани с финансовата достъпност на жилищата и предизвикателствата, свързани с енергийната бедност. Всички прегледи по държави са базирани на докладите на държавите членки за последните предприети мерки, както и на оценките на тези мерки, направени от другите държави членки и от Комисията.

Прегледите по държави от 18—19 март и от 21—22 април са допълнени от различни хоризонтални елементи на процеса на многостранно наблюдение, като са използвани съответните тематични обсъждания, организирани по време на заседанията на Комитета за социална закрила. В този контекст Комитетът за социална закрила проведе задълбочено тематично обсъждане на заседанието си през март на тема „Адаптиране на социалната закрила към демографските промени и промените на пазара на труда“ във връзка с политиките в областта на пенсиите, здравеопазването и дългосрочните грижи. На заседанието на комитета през април беше организирано хоризонтално обсъждане на тема „Справяне с изключването от жилищно настаняване: достъп до подходящи и сигурни жилища на достъпни цени“. Хоризонталните констатации се основават на заключенията от паралелните семинари, посветени на прегледите по държави, и на тематичните заключения от посочените обсъждания.

- **В областта на социалната закрила опасенията, свързани с фискалната устойчивост, са на челно място в дневния ред от много години насам, заедно с проблемите с адекватността в много държави от ЕС.** Бързото застаряване на населението и променящият се свят на труда оказват допълнителен натиск върху адекватността на социалната закрила и нейното финансиране. По време на тематичната дискусия беше проучено какви стратегии могат да бъдат въведени, за да се гарантира, че социалната закрила ще допринесе ефективно за устойчиви общества, а нейното финансиране ще бъде подходящо за променящите се нужди и ограничения на ресурсите през следващите години.

- **Взаимодействието между социалните услуги и паричните обезщетения продължава да бъде важен аспект.** Ефективната координация и интеграция между здравните системи, системите за дългосрочни грижи и пенсионните системи е от ключово значение за подобряване на устойчивостта, справедливостта и равнопоставеността на социалната закрила в едно застаряващо общество. Този интегриран подход е отразен по-специално в неотдавнашните реформи, като се търсят полезни взаимодействия между предоставянето на обезщетения и интегрирани услуги, за да се отговори на индивидуалните нужди и да се постави акцент върху активизирането.
- **Друг важен аспект на реформите в областта на социалната закрила е инвестирането в превенция с цел насърчаване на добри здравни подходи и подходи през целия живот, насочени към инвестиране в хората през целия живот.** Справянето с предизвикателствата, свързани със застаряването на населението, мерките за насърчаване на активния живот на възрастните хора и остаряването в добро здраве и по-дългия трудов живот, в съчетание с пенсионните реформи, насочени към увеличаване на стимулите за отлагане на пенсионирането, ограничаване на стимулите за ранно пенсиониране и разработване на допълнителни пенсии, са от основно значение. Диверсификацията на финансирането на пенсиите и дългосрочните грижи и стимулирането на възможностите за заетост до пенсионирането и след него са от решаващо значение. Полезните взаимодействия между системите за здравеопазване и дългосрочни грижи са от съществено значение за повишаване на ефективността на разходите и за удовлетворяване на повишеното търсене поради — за щастие — увеличаването на очакваната продължителност на живота.
- **Освен това, за да се справят с предизвикателствата, свързани с достъпа до обезщетения и услуги, системите за социална закрила следва да се адаптират към новите реалности на пазара на труда в съответствие с препоръката относно достъпа до социална закрила.** При подготовката на реформите трябва да се вземат предвид взаимовръзките между икономическите и фискалните политики, политиките по заетостта и системата за социална закрила, както и ролята на цифровизацията за повишаване на ефективността, а рисковете, свързани с цифровото разделение, следва да бъдат преодоляни по подходящ начин. Държавите членки са предприели действия срещу предизвикателствата, като са отговорили на специфичните за всяка държава препоръки със съответните мерки, и са постигнали известен напредък. Предприети са важни стъпки с акцент върху стабилния политически контекст и многостепенните отговорности.

- В прегледите се подчертава, че мерките в областта на здравеопазването за подобряване на първичните здравни грижи и профилактиката, както и за гарантиране на устойчива работна сила в здравния сектор, са от значение за постигането на по-добри резултати в областта на здравеопазването и за подобряване на достъпа и устойчивостта.** Превенцията и по-широкото използване на решения в областта на електронното здравеопазване изглежда са ключови фактори за осигуряване на финансова устойчивост. Реформите имат за цел промяна на парадигмата от реактивно към проактивно здравеопазване, като същевременно се обмислят и опити за затягане на правилата за обезщетенията за болест. Планирани са различни инвестиции в здравна инфраструктура чрез МВУ и друго финансиране от ЕС, като все още могат да се обмислят допълнителни усилия за укрепване на устойчивостта на здравната система, по-специално по отношение на работната сила в здравния сектор.
- Подобряването на наличността и финансовата достъпност на услугите за дългосрочни грижи се осъществява чрез реформи за по-ориентирани към човека и основани на общността подходи, включително грижи в домашни условия и дневни грижи, разширяване на финансирането чрез задължително осигуряване, както и мерки за подобряване на привлекателността на работните места за полагане на грижи и задържане в сектора.** Държавите членки въвеждат програми за стипендии, проучват по-ефективна организация на работата с мултидисциплинарни екипи и по-добри механизми за планиране на разпределението на работната сила, подобряват признаването на професионалните квалификации, включително за подпомагане на по-бързата интеграция на граждани на трети държави и мобилна работна сила, както и мерки в областта на качествените работни места, включително равновесието между професионалния и личния живот. Въведени са мерки за подкрепа на лицата, полагащи неформални грижи, като например отпуски за полагане на грижи, повишаване на осведомеността относно правата и безвъзмездни средства за подкрепа на лицата, полагащи грижи. Въпреки това продължават да съществуват предизвикателства като необходимостта да се отговори на нарастващите нужди и да се преодолеят регионалните различия. Добрата координация между здравеопазването и дългосрочните грижи, превантивните подходи, подобряването на ефективността на системите за здравеопазване и дългосрочни грижи и гарантирането на тяхното устойчиво финансиране са сред ключовите лостове на политиката, необходими за укрепване на устойчивостта и за ефективен отговор на нарастващите демографски предизвикателства и предизвикателства, свързани с грижите.

- **С оглед на справянето с фискалната устойчивост на пенсионните системи, като същевременно се запазва адекватност в контекста на демографската промяна, бяха проучени различни варианти, като например повишаване на действителната пенсионна възраст, удължаване на трудовия живот с мерки и стимули на пазара на труда в пенсионната система и диверсификация на финансирането.**

Диверсификацията може да бъде постигната, наред с другото, чрез реформи, които се очаква да увеличат вноските за капиталови пенсионни схеми, за да се поддържа адекватно равнище на обезщетенията, чрез укрепване на професионалното пенсионно осигуряване и предоставяне на доставчиците на пенсии от частния сектор на по-широки инвестиционни възможности. Социалната устойчивост и следователно адекватността продължават да бъдат важни и държавите членки възнамеряват да запазят този подход, за да се избегне бедността сред възрастните хора и да се гарантират адекватни доходи в напреднала възраст.

- **Що се отнася до социалното приобщаване, нарастващите предизвикателства са свързани с жилищното настаняване, поради което беше събрана информация за неотдавнашните национални мерки или реформи за справяне с предизвикателствата, свързани с изключването от жилищно настаняване.** Беше проучено до каква степен политиките за подпомагане на доходите и предоставянето на социални, трудови и здравни услуги спомагат за предотвратяване на изключването от жилищно настаняване и за подпомагане на бездомните хора. Държавите членки обсъдиха групите от населението, които са непропорционално засегнати от ограничен достъп до жилища на достъпни цени или от изключване от жилищно настаняване, и бяха предприети или се предвиждат конкретни действия, за да се отговори на нуждите на групите от населението в уязвимо положение.

- **В прегледите бяха установени сходства между държавите членки по отношение на уязвимите групи: много държави членки споменаваха младите хора, хората с психически проблеми или злоупотребяващи с вещества, лицата с мигрантски произход, но също и конкретни групи като лицата, преминали през развод.** Някои докладваха за проблеми, свързани с териториалното разделение, като подчертаха явленията, свързани с краткосрочното отдаване под наем в туристическите райони, което ограничава жилищния фонд за гражданите. Няколко държави докладваха за национални стратегии за борба с бездомничеството, като много от тях прилагат подхода „Жилищно настаняване на първо място“, като същевременно бяха споменати и интересни примери за различна логика, насочени на първо място към заетостта, допълнени с подкрепа за жилищно настаняване. Проблемът с недостига на предлагане се счита за основното изоставане в осигуряването на жилища на достъпни цени, което изисква значителни нужди от инвестиции в сектора, по-специално увеличаване на възможностите за социално жилищно настаняване. За да се допълни изграждането на социални жилища на достъпни цени в региони с високи цени на имотите, са приложени или разгледани помощи за жилищно настаняване и временни субсидии за наеми за най-уязвимите домакинства. Други докладваха за активизиране на наличното предлагане и подпомагане на хората да намират домове чрез по-добра защита на наемателите, като им се предлага по-голяма стабилност.
- **Енергийната бедност продължава да бъде структурно предизвикателство в много държави от ЕС както през зимата, така и през лятото.** Докладваните мерки включват комбинация от рамки на политиката и целеви безвъзмездни средства. Санирането за по-добра енергийна ефективност е от ключово значение за справяне със структурните първопричини за енергийната бедност чрез трайно намаляване на потреблението на енергия и следователно на разходите за енергия. Съответните частни инвестиции обаче могат да бъдат особено трудни за живеещите в бедност. Решения следва да бъдат търсени извън общите установени схеми и да бъдат насочени по-добре към уязвимите домакинства с мерки за подкрепа, включително добра координация със социалния сектор, предоставяне на консултации за подобряване на енергийната грамотност и подобряване на финансовата подкрепа.

- **Продължават да съществуват предизвикателства, свързани със социалното приобщаване, като се има предвид детската бедност.** Необходим е широк и цялостен подход, когато целта е предотвратяване и намаляване на детската бедност, както и премахване на пречките пред заетостта на родителите. Предоставянето на висококачествено образование и грижи в ранна детска възраст със специална подкрепа за децата в неравностойно социално-икономическо положение е ключов елемент. Текущите мерки са насочени към справяне с ниските и влошаващите се образователни резултати, особено за групите в неравностойно положение, както и към насърчаване на равните възможности за всички деца и смекчаване на неравностойното положение, дължащо се на социално-икономическия произход, включително езиковите предизвикателства. Реформите изискват повече инвестиции в качеството, както и в общия брой места за ОГРДВ, допълнени със законно право на целодневни грижи и образование за децата в основно училище. Като цяло е от съществено значение изпълнението да се наблюдава внимателно, за да се подпомогне по-нататъшното развитие на политиката, включително намирането на решения за устойчиво финансиране.

В много от прегледите беше направена оценка на изпълнението на специфичните за всяка държава препоръки, повтаряли се през последните цикли на европейския семестър, което говори за дългосрочния и структурен характер на наблюдаваните предизвикателства. Обсъжданията показаха, че подложените на преглед държави членки отчитат установените предизвикателства и предприемат конкретни действия за проучване на проблемите и за изготвяне на подходящи политически отговори. Комитетът за социална закрила приветства докладваните мерки и оценява положително усилията, положени от държавите членки. В същото време обсъжданията в Комитета показаха, че ще са необходими допълнителни действия, за да се отговори напълно на изискванията на специфичните за всяка държава препоръки, тъй като в много случаи докладваните мерки все още не са изпълнени, докато в други случаи законодателният процес е на ранен етап.

Приложения:

1. Специфични за всяка държава заключения от прегледите за социална конвергенция на Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила от 2026 г.
2. Специфични за всяка държава заключения от прегледите на многостранното наблюдение на Комитета по заетостта от 2026 г.
3. Специфични за всяка държава заключения от многостранните прегледи на изпълнението на Комитета за социална закрила през 2026 г.